

# **YLEISIMMÄT POTILASVAHINGOT TEKONIVELKIRURGIASSA**

Ville Remes

# TEKONIVELLEIKKAUS ON YLEISIN KORVATTAVA POTILASVAHINKO 2008-2016

## YLEISIMMÄT LEIKKAUSTOIMENPITEET VUOSINA 2014-2016 RATKAISTUISSA KORVATTAVISSA POTILASVAHINGOISSA

TOIMENPIDE			JULKINEN SEKTORI	YKSITYINEN SEKTORI	YHTEENSÄ	YKSITYISEN SEKTORIN OSUUS
1.	NFB	LONKAN TEKONIVELLEIKKAUKSET	308	12	320	4 %
2.	NGB	POLVEN TEKONIVELLEIKKAUKSET	179	6	185	3 %
3.	ABC	SELKÄYTIMEN JA HERMOJUURIEN VAPAUTUS RAPPEUMAN YHTEYDESSÄ	123	11	134	8 %
4.	NHG	NILKAN JA JALKATERÄN NIVELIEN MUOVAUSLEIKKAUKSET JA LUUDUTUKSET	113	8	121	7 %
5.	NAG	SELKÄRANGAN LUUDUTUSLEIKKAUKSET JA VASTAAVAT	92	2	94	2 %
6.	NHK	JALKATERÄN LUULEIKKAUKSET	60	11	71	15 %
7.	LCD	KOHDUNPOISTOT	69	0	69	0 %
8.	NGE	POLVEN NIVELSIDE- JA KAPSELILEIKKAUKSET	17	50	67	75 %
9.	EBB	HAMPAIDEN KORJAAMINEN TAI SIIRTO	4	62	66	94 %
10.	NHJ	NILKAN, JALKATERÄN JA VARPAIDEN MURTUMALEIKKAUKSET	55	5	60	8 %

# POTILASVAHINKOLAIN KORVAUSPERIAATTEET

- Vältettävyys
  - Hoitovahinko
  - Lääkkeen toimittamisvahinko
- Sosiaaliset perusteet
  - Infektiovahinko
  - Kohtuuton vahinko (> HL 7)
- Objektiivisiin olosuhteisiin perustuvat
  - Tapaturmavahinko
  - Sairaanhoidolaitteen tai –välineen vika (*ei* kiinteästi potilaaseen asennettavat laitteet ja välineet)
  - Palovahinko

# HOITOVAHINKO

- Tärkein korvausperuste
  - n. 90 % korvatuista
- Määritelmä
  - Korvataan tutkimuksesta, hoidosta tai niiden laiminlyönnistä todennäköisesti aiheutunut **henkilövahinko**
  - Mikäli kokenut terveydenhuollon ammattihenkilö olisi tutkinut tai hoitanut potilasta toisin ja siten todennäköisesti **välttänyt** vahingon

# KOKENEEN AMMATTIHENKILÖN STANDARDI

- Abstrakti mittapuu
  - Ei huomioida tosiasiallisilta koulutusta tai kokemusta
- Eri hoitovaihtoehdot (koulukunnat)
  - Esim. lonkan avaustekniikat (Hardingen avaus)
- Ei jälkiviisautta, ei Suomen huipputasoa
  - Esim. MoM tekonivelet
- Muuttuu lääketieteen kehityksen mukana
- Myös käytettävät resurssit otetaan huomioon
  - Täytyy olla riittävä valmius toimenpiteen suorittamiseen (revisiot)
- Potilasinformaatio olennaista riskeistä

# INFEKTIOVAHINKO

- Korvataan tutkimuksen tai hoidon yhteydessä alkaneesta infektiosta todennäköisesti aiheutunut henkilövahinko
- Jollei potilaan ole siedettävä vahinkoa ottaen huomioon
  - Infektion ennakoitavuus (DM, BMI reuma, polvirevisio, jne.)
  - Aiheutuneen hoidon vakavuus (ab-hoito vs. 2-vaiheinen revisio)
  - Perussairauden tai –vamma laatu ja vaikeusaste
  - Potilaan muu terveydentila
- Mitä vakavampi sairaus ja vamma ja sitä suurempi infektioriski, sitä vakavampi pitää infektion olla, jotta se korvattaisiin

# LONKAN TEKONIVELLEIKKAUKSEN POTILASVAHINGOT

Perusteet korvauksille	n	%
Leikkaustekninen virhe	150	71,1
Hermo- ja verisuonivauriot	39	18,5
Jatkohoito / Seuranta	9	4,3
Väärä leikkausindikaatio	7	3,3
Puutteellinen diagnostiikka	2	0,9
Muut	4	1,9

# LEIKKAUSTEKNINEN VIRHE

Perusteet korvauksille	%
Acetabulum komponentin virhe <ul style="list-style-type: none"><li>• Esim. kupin virheasento -&gt; sijoiltaanmenot -&gt; revisio</li></ul>	47
Varsipuolen komponentti virhe <ul style="list-style-type: none"><li>• Esim. liian pieni varsi, joka vajoaa vaatien revision</li></ul>	24
Pituusero	12
Murtumat <ul style="list-style-type: none"><li>• Jäänyt primaaristi havaitsematta (ja hoitamatta)</li><li>• Riittämätön osteosynteesi</li></ul>	7
Muu leikkaustekninen virhe	11



# KORVAUSPERUSTEITA TYYPPITAPAUKSISSA

## LONKKA

- Avaukset
  - Hardingen avausta käytettäessä leikkauskertomuksessa tulee olla maininta sulusta luukanavien kautta
  - Posteriorinen avauksessa iskiashermo tulee identifioida
- Kupin asento
  - Anteversio ja inklininaatio +/- 15°
  - Riittävä stabiliteetti sementitön komponenttia käytettäessä
- Varsi
  - Suunnittelematon pituuslisä 15 mm
  - Oikea koko
  - Trokanterin murtuminen puutteellinen kiinnitys!

# POLVEN TEKONIVELLEIKKAUKSEN POTILASVAHINGOT

Perusteet korvauksille	n	%
Leikkaustekninen virhe	176	79,6
Hermo- ja verisuonivauriot	10	4,5
Jatkohoito / Seuranta	5	2,3
Väärä leikkausindikaatio	11	5,0
Puutteellinen diagnostiikka	4	1,8
Muut	15	6,8

# LEIKKAUSTEKNINEN VIRHE

Perusteet korvauksille	%
Komponenttien virheellinen aseointi – Malalignment	34
Instabiliteetti – Usein yhdessä malalignmentin kanssa	31
Vääränkokoiset komponentit	17
Patellaongelmat	8
Komponenttien varhainen irtoaminen	4
Muut (periproteettinen murtuma, dreeni jne.)	11

# KORVAUSPERUSTEITA TYYPPITAPAUKSISSA

## POLVI

- Riittävä ihokannas entisiin viiltoihin.
  - Ei yksiselitteistä ”totuutta”
- Malalignment (jos aiheuttaa revision)
  - +/- 3°
- Patella pinnoittamatta jättäminen
  - Ei pääsääntöisesti ole korvattava
- Instabiliteetti
  - > 2 mm muovin lisääminen
- Peroneushermon venytysvamma
  - Ei ole yleensä vältettävissä

# HAASTEITA JA PERUSPERIAATTEITA POTILASTAPAUKSEN ARVIOINNISSA

- Jatkumosta pitää tehdä epäjatkumo
  - 1,5 cm pituusero korvataan, mutta 1,4 cm pituuseroa ei?
- Päätös tehdään olemassa olevan tiedon perusteella
  - Lisäselvityksiä ja yksinkertaisia lisätutkimuksia (esim. lantio rtg-kuva) voi pyytää
  - Myöhemmin saattaa tulla lisätietoa, joka muuttaa aikaisempaa päätöstä
- Hoidon lopputulos on ilmeisen epätydyttävä, mutta selvää hoitovirhettä ei pysty identifioimaan
  - Vaikka vaikutelma siitä eittämättä jää...

# HAASTEITA JA PERUSPERIAATTEITA POTILASTAPAUKSEN ARVIOINNISSA

- Kirjaamisen merkitys
  - Jos esim. hermon identifiointia ei kirjattu, oletetaan että sitä ei ole tapahtunut
- Perussairauden kulku
  - Kuinka paljon potilasvahinko on vaikuttanut monisairaana potilaan terveydentilaan

# VIE KOTTIIS VIESTI

- Potilasvahingossa ei ole kyse syyllisten etsimisestä
  - Vaan vältettävyydestä ja kustannusten jakamisesta
- Lonkan ja polven tekonivelleikkaukset
  - Ovat yleisimpiä korvattuja potilasvahinkoja
- Leikkaustekninen virhe
  - Yleisyys syy korvatulle vahingolle
- Tiedostamalla tyypilliset sudenkuopat, voidaan osa virheistä varmasti välttää

